

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. Ex Concilio a Lateran.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

litaria munia obire, ita ut certò, vel admodum probabiliter defutura sit iusta defensio, nisi Religiosius ad bellum defensivum regendum, aut gerendum accingatur: & extra huiusmodi necessitatem peccant lethaliter, & irregulares fiunt clerici bellicis negotiis se implicantes, quia canones, qui clericos arcent à bello, non minùs vigent hoc casu, quàm in bello aggressivo. Et ratio ducta ex natura status clericalis abhorrentis ab effusione humani sanguinis idem evincit. Quæ omnia defuerant in præsentis textus specie, cum essent alii laici, qui possent castrum defendere; unde clericus, etiam in bello defensivo pugnaret, tamen erat absque necessitate, & per consequens irregularis manebat. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis ex variis exemplis piorum virorum, qui bellis interfuerunt; nam vel referenda sunt exempla illa ad pravos mores illius sæculi, vel ad necessitatem belli defensivi, aut supponenda est licentia Romani Pontificis; nam ex ejus voluntate, & dispensatione rectè possunt Prælati etiam majores Ecclesiastici bellum ducere, ac regere, ut pluribus relatis probat Theophilus *disto tract. de religio toricato, apod. 10. §. 3. Diana part. 10. tract. 2. resol. 3.*

8. Sed suprâ traditis adhuc obstat Concil. Illerdense relatum à Gratiano *in cap. de his 36. 50. dist.* ubi clericus, qui intra civitatem obfessi sanguinem hostilem fuderant, à communione per biennium arcentur, pœnitentiâ illis injunctâ. Igitur quia nec in bello defensivo licet clericis propriâ manu

pugnare. Pro cuius canonis expositione dicendum est, quod etiam in bello defensivo liceat cuicumque, etiam clericis, arma sumere, tamen si homicidium perpetretur non servato moderamine inculpate tutele, vel quia absque necessitate clericus bello se immiscuit, aut cum posset in vasorem absque cæde declinare, maluit eum confodere, irregularitatem homicida contrahit, & peccat lethaliter; quia tunc supergreditur justam defensionem, & potius intendit ultionem, quàm necessariam defensionem: de quo homicidio, non servato iusto moderamine commisso, accipiendi sunt D. Basilii *in epist. ad Amphilocho. can. 43. ibi: Qui mortis vitium dedit proximo, est homicida, sive prior percussit, sive ultus est.* Concil. Tribur. sub Formoso *can. 11. ibi: Si quis clericus, quavis nimium coactus, homicidium fecerit, sive sit presbyter sive diaconus, deponatur.* Et *cap. presentium de cleric. percussore.* Ex exemplum, quod refert Balthamon *in dist. can. 43. sancti Basilii,* de quodam Episcopo, qui depositus fuit tanquam irregularis, eo quod in bello interfecisset quendam Agarenum, qui ense ipsum appetierat. Illi enim textus procedunt juxta præsentem casum, videlicet cum homicidium ob defensionem perpetratum fuit, sed absque necessitate, nec servato moderamine inculpate tutele: & ita rectè pro eo pœnitentiâ injungitur, & irregularitas statuitur.

Hinc etiam exponendus est textus *in cap. final. de cleric. conjug. junctis per me adductis in ejus commentario.*

TITULUS XIII

De torneamentis.

CAPUT I.

Ex Concilio^a Lateran.

Felicis memoriæ Papæ^b Innocentii, & Eugeni prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, detestabiles illas nundinas, vel ferias, quas vulgò torneamenta vocant, in quibus milites ex^d condicto convenire solent, & ad ostentationem virium suarum, & audaciæ temerè congregiuntur, unde mortes hominum, & animarum pericula sæpè proveniunt, fieri prohibemus. Quod si quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamvis ei postea pœnitentiâ non negetur, Ecclesiasticâ tamen careat sepultura.

NOTÆ.

^a *Lateran.*) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1 & reperitur textus hic *in cap. 20. Concilii Later. Generalis,* celebrati sub Alexandro III. de quo Concilio nonnulla adduxi *in cap. 27. de rescriptis.*

^b *Innocentii.*) Secundi videlicet, qui in Synodo Romana *can. 10.* prohibuit omninò torneamenta, quæ fiebant ad virium ostentationem.

^c *Eugenii.*) Terti videlicet, qui in Concilio Rhemenfi *can. 12.* prædictam constitutionem Innocentii minùs exactè servatam restituit per hæc verba: *Temerariam similiter audaciam quorundam*

dam qui ad detestabiles nundinas, vel ferias ex condicto solent ad concertationem virium suarum convenire, unde hominum sæpè pericula proveniunt, omninò fieri interdiximus: quod si quis ibidem mortuus fuerit, viaticum ei non negetur, ecclesiasticâ tamen careat sepultura. Refertur *in cap. 2. hoc tit. in 1. collect. & ab illustissimo Marique rom. 2. annual. Cist. anno 1148. cap. 4.*

^d *Condicto.*) Alii legunt *conducto*, alii *ex dicto*, ut notavit Salmutius *ad Panciroliam lib. 2. memorab. tit. 20.* Sed retinenda est vulgaris lectio, ut etiam habetur in Concilio Rhemenfi, à quo accepit Alexander III. nam *condictum*, ut Festus eodem verbo interpretatur, est *simul dictum*,

dictum; & condicere nihil aliud est, quam diem, locumque communi consensu constituere: & quia accedentes ad torneamenta tempus, locumque communi consensu constituunt, ideo ab Alexandro III. eos ex condicito convenire dicitur.

e *Pœnitentia*) In dicto canone 12. Concilii Rhemenfis legitur *viaticum*, quod pro pœnitentia plerumque admittitur, ut dicemus infra, in *cap. 2. de raptor.*

CAPUT II.

Alexand. III.^a Albarien. Episcopo.

Ad audientiam nostram noveris pervenisse, quod cum accessisset quidam ad locum deputatum torneamenti causâ requirendi^b debita sua à quibusdam militibus quos eò venturos putabat, accidit quod violenter, & inconsideratè ab equo, in quo sedebat, super eum cadente compressus, & mortuus est; sed prius dominicum corpus suscepit, & sacri olei unctione perunctus est. Unde pro eo, quod in torneamento mortem accepit, ei sepultura fidelium prohibetur. Nos verò attendentes, quod his tantum, sicut credimus, ecclesiastica sepultura debeat interdici, qui ad torneamentum animo id faciendi tantum accedentes ibidem decedunt: fraternitati tuæ m. quat. si tibi confiterit, quod præfatus I. ad prædictum torneamentum non animo ludendi, sed animo recipiendi credita pervenisset, licet ibi fortuito casu obierit, corpus ejus dispensativè facias ecclesiasticæ tradi sepulturæ, maxime si dominicum corpus suscepit, & sacri olei fuerit unctione perunctus,

NOTÆ.

1. **A**lbarien(s) Ita legitur in secunda collectione, sub hoc titulo. cap. 1. in hac autem sexta collectione legitur *Anatensis*; sed legendum est *Ambianensis*, ut in margine dictæ collectionis notatur, de qua Ecclesia egi in *capit. 10. de regul.*
2. **Requirendi debita.** Non per singulare certamen, monomachiam videlicet, seu duellum, de quo agemus infra *titulo sequenti*; sed ut à militibus, qui ibi torneamentorum causâ conveniebant, debita exigeret, ut ex sequentibus verbis aperte constat.

COMMENTARIUM.

EX his duabus constitutionibus sequens communiter deducitur assertio: *Qui pugnandi animo ad torneamenta accedit, in eis que occiditur, sepeliri non debet in Ecclesiastica sepultura, etsi pœnitentia illi non denegetur.* Probat eam textus in *capit. quicumque*, el. 1. 23. *quest. 8.* Synodus Romana sub Innoc. II. *cap. 10.* ibi: *Detestabiles illas nundinas, vel ferias, in quibus milites ex condicito veniunt, et ad ostentationem virium suarum, et audacia temerè congregantur, unde mortes hominum, et animarum pericula sæpe proveniunt, omnino fieri interdicimus. Quod si quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamvis ei postea pœnitentia, et viaticum non negetur, ecclesiasticam tamen careat sepulturam.* Concil. Rhemense in *can. 10.* supra relato. Lateran. Generale sub Innoc. III. in fine, ibi: *Licet torneamenta sint in diversis Conciliis sub certa pœna generaliter interdicta, quia tamen hoc tempore crucis negotium per ea plurimum impeditur, nos illa sub pœna excommunicationis firmiter prohibemus usque ad trimum exerceri.* Relert Anton. Augustin. in *epit. juris*, lib. 35. *titul. 1. par. 8.* illustrant ultra D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. V.*

congestos à Barbofa in *præsenti*, Corvinus *lib. 4. aphorism. titul. 14.* Scortia in *select. Pontific. constit. epit. 99. theor. 244.* Petrus Gregor. *lib. 39. syntag. cap. 5.* Covarr. *lib. 2. variar. cap. 1. num. 11.* Sanctus Raymāndus in *summa*, lib. 2. *titul. 2. Luna & Arellanus de jur. ration. lib. 2. capit. 9. num. 14.* Azor *tom. 3. instit. lib. 2. cap. 15.* Pantoja in *l. final. C. de aleatoribus*, num. 84. Pancirolo *lib. 2. memorab. titul. 20.* ubi Salmutius P. Gregor. *lib. 1. partit. titul. 17. cap. 7.* Mariana de *spectaculis*, lib. 4. *cap. 16.* Guzman de *el. onesto trabajo*, *discurs. 6. §. 3.* Alcozer de *ludo capit. 53.* Murga *tom. 2. tract. 9. per tot.*

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo; Etsi certamina gladiatoria jure prohibita sint, *l. unic. C. de gladiator. l. 12.* ubi plura D. Nicolaus de Castro; tamen certamina, quæ virtutis causâ fiunt, veluti hastæ, pilæve jactus, cursus, saltus, lucta, pugillatus, permittuntur, *l. solent, ff. de aleatoribus, l. 1. C. eod. titul.* Tum quia populus in otio ferrox, effrænis in pace, permittis voluptatibus delinendus, detinendusque est, ne ruat ad illicita. Bene apud Tacitum Julius Agricola: *Bello faciles, quieti, et otio per voluptates assuescunt.* Hanc habuere perpetuam ejus rei curam boni Principes & amatores pacis, prout liquet ex eorundem constitutionibus in *l. 1. C. de spectaculis, l. 1. C. de expensis ludorum, l. 2. C. Theodos. de spectaculis, l. 3. eod. C. de scenicis, l. 2. C. Theodos. de majum.* ibi: *Ne ex nimia restrictione tristitia generetur.* Rectè Theodoricus apud Cassiodorum *lib. 1. variar. cap. 20.* de iisdem spectaculis ait: *Undecumque præstare possumus, dignum nostris sensibus æstimamus, præsertim cum beatitudo sit temporum letitia populorum, tum gratia ostendenda virtutis, tum causâ experiendarum virium.* Et *l. 1. §. item Senatus ff. de postul. nec interest.* quod aliquando mors contingat, siquidem non injuriæ causâ, aut gratiâ damnandum, sed virtutis ostendendæ gratiâ contingit, & ideo legi Aquiliæ

4. Traditio deo dendi.

B b

locus